

Praga, art contemporani

Això era que la Teresa i en Pau –personatges centrals de la novel·la *Dies de frontera*– visitaven la ciutat de Praga i, en comptes d'anar als llocs més turístics i més coneguts, van optar pel Museu d'Art Modern i Contemporani. I ara, sense el permís de l'autor, al qual demane disculpes, ve l'explicació de la visita: “La seu d'aquest museu, allunyada del centre de Praga, és un edifici de vidre i formigó que sembla o un bloc d'oficines o un ministeri”. Com sol passar amb els museus d'aquest gènere –blocs d'oficines– si n'exceptuen poques excepcions insignes, diria jo. Llavors, la Teresa i el seu company puguen amb ascensor fins a la setena planta, i des d'allí fan la visita baixant pis per pis. Comencem, doncs: “A la Teresa no la va apassionar l'art de finals del segle XIX que va veure al pis superior. Eren obres repetitives, que perfeccionaven o esgotaven uns estils que s'havien tornat tediosos. A mesura que anaven baixant pisos, notava una evolució que va culminar a la planta tercera, a cavall entre el segle XIX i el XX. Hi havia quadres de Gauguin, de Renoir, de Monet i de Cézanne, pocs però ben triats. Després arribava la sala de les avantguardes, que incloïa l'autoretrat més conegut de Picasso. En aquell museu poc visitat on hi havia una selecció del millor que havia donat la cultura europea, la Teresa va tenir un accés sobtat de joia”. L'alegria, però, va durar poc: “En els pisos inferiors arribava el realisme socialista, el culte a la personalitat, tot d'al·legories òbvies que van despertar l'interès d'en Pau com a professor de socials”. I les desgràcies no s'acabaven ací: acabat el realisme social o socialista, venia l'art més contemporani. “El més horrible eren els pisos inferiors: art conceptual, postminimalisme, videoart, neo-pop, instal·lacions, text-art...”. En fi, tot això que vostès ja deuen conèixer, i que fa massa temps que ocupa espais estèrils públics o privats, que és celebrat per babaus ignorants i sobretot pels experts sapientíssims, i que compren a preu d'or nous milionaris exhibicionistes i gestors del pressupost públic. Amb un criteri personal i de sentit comú sense infeccions, la visitant no es deixà impressionar: “La Teresa els va trobar molt pitjors que l'art del setè pis, perquè es pot imitar un ordre, però no la

Joan Francesc Mira

transgressió”. El criteri de la Teresa, o el de l'autor de la novel·la, és simplement definitiu i perfecte: imitar o reproduir l'ordre, és norma habitual, i no té gens d'interès. Imitar la transgressió és un projecte buit i estúpid, és un oxímoron,

una *contradictio in terminis*, que haurien dit els escolàstics medievals.

A la Teresa, doncs, “aquelles peces li recordaven algunes exposicions que havia vist al centre cultural on treballava” (a Girona, per si algú s'ho pregunta). I per culpa del trist espectacle “va estar a punt d'agrair a la seva mare que li hagués prohibit estudiar Belles Arts”. De manera que, algun temps després, quan recorda aquella visita, el pensament que li n'ha quedat és aquest: “Dos anys enrere, el Museu d'Art Modern i Contemporani de Praga li havia dit: ‘Teresa, el millor art europeu ja havia mort quan tu vas néixer’. Efectivament: s'ho havia trobat tot fet. Ara l'art tan sols es podia copiar, barrejar, empitjorar. Era un missatge tranquil·litzador. Ja no calia fer res”. Si la Teresa, a més del museu de Praga, hagués visitat regularment altres centres i sales dedicats a l'art que en solem dir contemporani, estic segur que n'hauria tret unes conclusions igualment desoladores: el millor art europeu ja havia mort trenta o quaranta anys abans, substituït per negocis indecents, exhibicions d'obres suposadament escandaloses (però que pot escandalitzar, prop d'un segle després del famós urinari de Duchamp?) o suposadament provocatives (i què provoquen?), i de crítics i “comissaris” que pontifiquen amb una retòrica de frases buides de substància. Tal com declara Jeff Koons, un dels “artistes” més importants i més cars d'aquesta contemporaneïtat, “*El mercat és el millor crític... La meua obra no té cap valor estètic... Pense que el gust no té cap importància*”. I així, mentre les institucions públiques i privades li donen suport intel·lectual i material, mentre els nou-rics àrabs, xinesos o russos paguen milions, mentre la carència de valor estètic siga un criteri positiu de valor, aquest “art contemporani” continuarà provocant els mateixos efectes que a la Teresa del museu de Praga. I de passada, si llegeixen *Dies de frontera*, la novel·la de Vicenç Pagès Jordà, els efectes seran infinitament més agradables.

“El millor art europeu ja havia mort trenta o quaranta anys abans, substituït per negocis indecents, exhibicions d'obres suposadament escandaloses (però que pot escandalitzar, prop d'un segle després del famós urinari de Duchamp?) o suposadament provocatives (i què provoquen?), i de crítics i ‘comissaris’ que pontifiquen amb una retòrica de frases buides de substància”